

**Ненад АНТОНИЈЕВИЋ**  
Музеј жртава геноцида, Београд

**International Seminar for Educators „Teaching about the Shoah and Antisemitism“, The International School for Holocaust Studies, Јад Вашем, Јерусалим, Израел, 6–24. јануара 2008.**

Министарство културе Владе Републике Србије и Савез јеврејских општина Србије су ме одредили као представника Републике Србије на Међународном семинару за предаваче на енглеском језику Међународне школе за студије холокауста у музеју Јад Вашем у Јерусалиму (Yad Vashem), на којем су били присутни представници из више земаља (Аустралија, САД, Велика Британија, Канада, Бразил, Јужноафричка Република, Румунија, Хрватска, Македонија, Литванија, Естонија, Летонија, Чешка Република, Србија). За време трајања семинара имао сам могућност да користим базу података библиотеке, архива и визуелног центра овог музеја, а велики део документације доступан је и преко интернет адресе музеја: [www.yadvashem.org](http://www.yadvashem.org).

Од посебне важности била је могућност упознавања са сталном поставком музеја Јад Вашем која је отворена марта 2005. и која представља спој коришћења досадашњих искустава презентације тродимензионалних предмета, фотографија, архивске грађе, филмске документације и видео-сведочења преживелих, са најсавременијим достигнућима у мултимедијској, дигиталној презентацији и формама савременог дизајна прилагођеног различитим узрастима. Основна намера аутора представља истицање едукативног карактера изложбе што, поред упознавања са основним чињеницама о историји холокауста, жртвама, концентрационим логорима, ратним злочинцима, извршиоцима и саучесницима, представља основни циљ. Посебан нагласак на изложби је дат отпору Јевреја који су се нашли на удару нацистичких расних закона и индустрије уништења, као и нејеврејима – „праведницима“ који су ризикујући сопствене животе спасавали Јевреје за време Другог светског рата.

Видови презентације у овом музеју омогућавају интеракцију између кустоса и посетилаца (могућност постављања питања и коришћења документације која се чува у музеју). Са становишта музеологије, посебан значај представља коришћење искустава музеја Јад Вашем у прикупљању, обради, чувању и презентацији музеалија. Важно питање представља и потреба успостављања узајамних веза између музеја Јад Вашем и Музеја жртава геноцида уз неизбежно поређење холокауста над Јеврејима и геноцида над Србима за време Другог светског рата. Током семинара је 24 предавача одржало 46 предавања и презентација, међу којима је било неколико еминентних професора са израелских универзитета (Хебрејски универзитет у Јерусалиму и Универзитет у Тел Авиву), као и стручњака за истраживање холокауста у музеју Јад Вашем. Међу најзначајнијим учесницима били су рабин професор др Песах Шиндлер и професор др Менахем Милсон са Хебрејског универзитета у Јерусалиму, професор др Рафи Ваго са Универзитета у Тел Авиву, професор др Јехуда Бауер са Историјског института у музеју Јад Вашем и професор др Давид Банкир, директор Историјског института у том музеју, др Давид Силберкланг, уредник научног часописа *Yad Vashem Studies*, и госпођа Шуламит Имбер, директор педагошког сектора истог музеја.

Директор међународног семинара за студије холокауста на енглеском језику Ефраим Кеј и секретар - госпођа Стефани Мекмахон-Кеј одржали су неколико предавања на тему холокауста и едукације о холокаусту. Предавачи су имали мулти-дисциплинарни приступ, а предавања су представљала комбинацију коришћења методологије из више научних дисциплина и области људске делатности: историја, књижевност, музика, историја уметности, сведочења особа које су преживеле холокауст, документарни и играни филмови и друга грађа. Теме предавања су обухватиле историјске процесе дугог трајања: историју Јевреја од библијских времена до данашњих дана, односе Јевреја са другим народима и религијама, феномене антијудаизма и антисемитизма, историју Јевреја у источној Европи (посебно у балтичким земљама), историју Трећег рајха (расна идеологија, историја национал-социјалистичке партије, нацистичке војне и полицијске формације, хронологија догађања), историју холокауста и историју Другог светског рата.

За историчаре су посебан значај имале тежње предавача да укажу на потребу проучавања холокауста у контексту Другог светског рата, као и проучавање Другог светског рата у контексту холокауста (објашњавање узрока и последица, узајамне везе и прожимања). Предавачи су истицали значај коришћења историјских извора о холокаусту различитог порекла, а посебна пажња је посвећена феномену порицања холокауста који се исказивао кроз три нивоа: ревизионизам у историографији, релативизацију холокауста и кроз извртање чињеница, које на крају доводе до потпуног порицања холокауста.

Током трајања овог семинара одржао сам 17. јануара презентацију дигиталне верзије изложбе Музеја жртава геноцида „Били су само деца - Јасеновац гробница 19.432 девојчице и дечака“. У музеју Јад Вашем сам обавио разговор са представницима тамошњег историјског института о могућности коришћења архивске грађе из италијанских извора која се налази у архиву њиховог музеја, а која говори о холокаусту на подручју бивше Југославије. Такође сам имао два сусрета са др Ефраимом Зурофом, директором канцеларије Центра Симон Визентал у Јерусалиму и руководиоцем акције „Последња шанса“ која има за циљ лоцирање, проналажење доказа, хапшење, подизање оптужнице и суђење живим нацистичким ратним злочинцима и њиховим колаборационистима. Др Зуроф је у свом предавању посебно истакао помоћ Музеја жртава геноцида у прикупљању неопходних доказа ради подизања оптужнице против др Шандора Кепироа из Будимпеште, који је као припадник мађарске жандармерије учествовао у масовном злочину мађарских фашиста од 21. до 23. јануара 1942, када је за три дана убијено више од хиљаду људи у Новом Саду, а у широј регији, укључујући и подручја општина Жабал и Тител, више од 3.000 људи, већином Јевреја, Срба и Рома. Семинар је трајао од 6. до 24. јануара 2008. и после 140 сати наставе успешно сам га положио, добивши сертификат за звање едукатора у области студија холокауста на енглеском језику.